

คู่มือกฎหมายสำหรับชุมชน

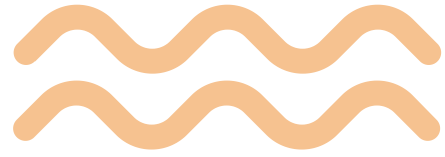
จัดทำโดย คณะผู้วิจัยและนักกฎหมายชุมชนต้นแบบ

โครงการสร้างนักกฎหมายชุมชนต้นแบบ เพื่อสร้างเสริมความรู้
ทักษะทางกฎหมาย และเป็นแนวทางการใกล้ชิดข้อพิพาทและ
ความขัดแย้งให้กับชุมชนพื้นที่ ตำบลโพประจักษ์
อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

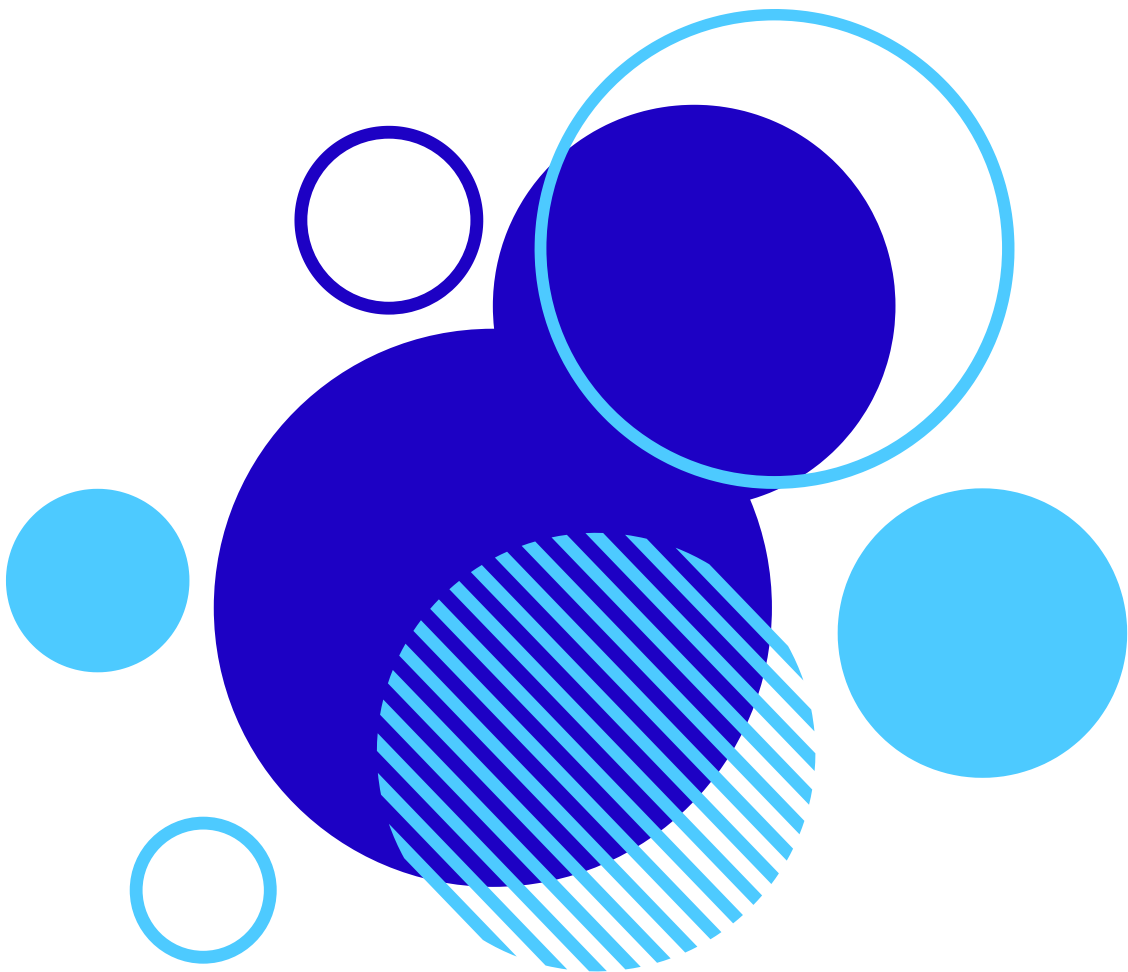

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจาก
ทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านกฎหมายให้กับประชาชนในพื้นที่ตำบลโพประจักษ์ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อการสร้างนักกฎหมายชุมชนต้นแบบเป็นแนวทางในการช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและความขัดแย้ง สำหรับพื้นที่ตำบลโพประจักษ์ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

สารบัญ

กฎหมายอาญา 01

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา 02

การฆ่าโดยมิได้มีเจตนาฆ่า 03

กระทำโดยประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย 03

เข้าร่วมการชุลมุนต่อสู้ 03

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย 04

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัส 04

ประมาททำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส 05

ความผิดฐานหมิ่นประมาท 05

ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา 05

ความผิดฐานลักทรัพย์ 06

ความผิดฐานลักทรัพย์เหตุฉกรรจ์ 06

ความผิดฐานชิงทรัพย์ 07

ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ 07

ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ 07

ความผิดฐานปล้นทรัพย์ 08

ความผิดฐานฉ้อโกง 08

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ 08

ความผิดฐานยักยอก 09

ความผิดฐานรับของโจร 09

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ 10

ความผิดฐานบุกรุก 10

สารบัญ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 11

สภาพบุคคล 12

การบรรลุนิติภาวะ 12

ความสามารถของผู้เยาว์ 12

ผู้เยาว์ทำพินัยกรรม 12

การสาบสูญ ละเมิด หมิ่นประมาททางแพ่ง 13

ความรับผิดของนายจ้าง-ลูกจ้าง 14

ผู้เยาว์ทำละเมิด ละเมิดจากทรัพย์ (สัตว์) 14

ความเสียหายที่เกิดจากยานพาหนะ
ที่เดินด้วยเครื่องจักรกลและทรัพย์อันตราย 15

ทางจำเป็น ครอบครองปรปักษ์ 15

การหมั้น การสมรส สิ้นส่วนตัวและสิ้นสมรส 16

การสิ้นสุดแห่งการสมรส 16

การฟ้องหย่า 17

แม่เป็นแม่โดยชอบด้วยกฎหมายของลูกเสมอ 17

ลูกที่ชอบด้วยกฎหมายของพ่อ 17

หน้าที่ของบุตร หน้าที่ของบิดามารดา 18

อำนาจปกครองของบิดามารดาต่อบุตร 18

บุตรบุญธรรม 19

การตกทอดแห่งทรัพย์มรดกและความรับผิดของทายาท 19

ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก 20

ทายาทโดยธรรม 20

การแบ่งทรัพย์มรดกแก่ทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกัน 20

มรดกที่ไม่มีผู้รับย่อมตกทอดแก่แผ่นดิน 21

กฎหมายอาญา

คือ บรรดากฎหมายทั้งหลาย
ที่บัญญัติถึงความผิดและกำหนดโทษไว้

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

ผู้ใดฆ่าผู้อื่นต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

- ฆ่าบุพการี
- ฆ่าเจ้าพนักงาน
- ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน
- ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
- ฆ่าผู้อื่นโดยทรมาณหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย
- ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการหรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น
- ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่นเพื่อปกปิดความผิดอื่นเป็นการกระทำที่มีความเจตนาในกรณีมีเหตุฉุกฉุกระชัง ซึ่งเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือมีเหตุพิเศษที่ทำให้โทษหนักขึ้น โดยเฉพาะการฆ่าบุพการีถือเป็นโทษหนักถึงประหารชีวิต และ รวมถึงการฆ่าผู้อื่นเพื่อที่จะปกปิดความผิดที่กระทำไว้มีโทษหนักถึงประหารชีวิตเช่นกัน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288,289

การฆ่าโดยมิได้มีเจตนาฆ่า

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

ผู้กระทำมิได้มีความตั้งใจที่จะทำหรือมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำให้เขาถึงตาย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 290

กระทำโดยประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ผู้กระทำนั้นมีความประมาท ผู้กระทำมิได้มีความตั้งใจให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291

เข้าร่วมการชุลมุนต่อสู้

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เป็นการรวมกลุ่มกันทะเลาะวิวาทตั้งแต่สามคนขึ้นไป ทำร้ายร่างกายหรืออาจถึงแก่ความตายและผู้ที่ตายนั้นไม่สนว่าเป็นผู้เข้าร่วมหรือไม่

ข้อยกเว้น ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไป เพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้ หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 294

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จะมาในรูปแบบการชกต่อยจนบาดเจ็บหรือใช้ของแข็งตี ทำให้ผู้อื่นรับอันตรายทางร่างกายและจิตใจแต่ยังไม่ถึงแก่ความตาย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัส

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท อันตรายสาหัสนั้น ได้แก่

- ตามอด หูหนวก เป็นใบ้ หรือเสียความสามารถในการพูด
- สูญเสียอวัยวะสำคัญ เช่น แขน ขา มือ
- หน้าเสียโฉม
- พิการอย่างถาวร
- ทุพพลภาพหรือเจ็บป่วยเรื้อรังเกิน 20 วัน
- แแต่่งลูก

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297

ประมาททำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาทำร้ายให้เกิดอันตรายร้ายแรง แต่การกระทำโดยประมาทกลับส่งผลให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ต้องเป็นการใส่ความกล่าวหาในเรื่องที่ไม่เป็นความจริง ต้องกล่าวต่อบุคคลที่สาม ไม่ใช่พูดกับผู้เสียหายโดยตรง การกล่าวหาขึ้นต้องทำให้ผู้เสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326

ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

การกระทำสามารถทำให้ผู้เสียหายได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างมากกว่าการพูดต่อบุคคลไม่กี่คน ได้แก่ โพสต์ข้อความหมิ่นประมาททางโซเชียล ทำคลิปวิดีโอใส่ร้ายผู้อื่น ปลอ่ยข่าวปลอมผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อมวลชน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328

ความผิดฐานลักทรัพย์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยไม่มีสิทธิและไม่มีความยินยอม และเป็นทรัพย์ที่มีเจ้าของหรืออยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ผู้กระทำต้องมีเจตนาทุจริต

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334

ความผิดฐานลักทรัพย์เหตุฉกรรจ์

1. ลักทรัพย์ในเวลากลางคืน
2. ลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ วัด หรือสถานที่สาธารณะ
3. ลักทรัพย์ในสถานที่ที่มีภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือจลาจล
4. ลักทรัพย์โดยทำลายสิ่งกีดกั้น เช่น จักรเย็บผ้า ประตู หน้าต่าง
5. ลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อหลบหนีหรือขนย้ายทรัพย์สิน
6. ลักทรัพย์โดยมีอาวุธ หรือร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป
7. ลักทรัพย์ของนายจ้าง หรือในบ้านของนายจ้าง

การลักทรัพย์ในมาตรา 335 เป็น คดีอาญาแผ่นดิน หมายความว่า ยอมความไม่ได้ ต่อให้ผู้เสียหายไม่ติดใจเอาความ คดีต้องดำเนิน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335

ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
ฉกฉวยเป็นภริยาที่หยิบหรือจับเอาไป ไม่ว่าจะโดยเร็วหรือไม่เร็วหรือ
กระชากเอาทรัพย์ไปโดยเร็ว เช่น ดึงเอาโทรศัพท์ออกจากกระเป๋า
กางเกง กระตุกสร้อยคอจากด้านหลัง หรือเป็นการหยิบทรัพย์ไป
โดยต่อหน้าต่อตา

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 336

ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
เป็นความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่นโดยการ
ข่มขู่ โดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง
หรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขู่ หรือของบุคคลที่สาม ผลของ
การกระทำต้องมีการยอมให้หรือมีแนวโน้มที่จะให้ทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337

ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สอง
หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

การขู่เข็ญให้ผู้เสียหายกลัวว่าจะเปิดเผยความลับทำให้เกิดความ
เสียหาย จนผู้เสียหายมอบทรัพย์ให้เองแต่ไม่ได้ใช้กำลังประทุษร้าย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 338

ความผิดฐานปล้นทรัพย์

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสามแสนบาท

การชิงทรัพย์ที่มีผู้ร่วมกระทำได้ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จึงเรียกเรียกว่า ปล้นทรัพย์ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญเพื่อเอาทรัพย์ต้องเกิดขึ้นก่อนหรือขณะเอาทรัพย์ถ้ามีอาวุธ หรือมีเหตุการณ์ โทษจะหนักขึ้นถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 340

ความผิดฐานฉ้อโกง

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ฉ้อโกง คือการใช้ การหลอกลวง (พูดโกหกหรือปกปิดความจริง) เพื่อให้ได้ทรัพย์สินของผู้อื่น ไม่ได้ใช้กำลังข่มขู่หรือบังคับ แต่ใช้การหลอกลวงให้ผู้อื่นเสียหายยอมมอบทรัพย์สินให้เอง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 342

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เป็นการฉ้อโกงเจ้าหนี้ เพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ อาจทำได้โดยซ่อนเร้น หรือ ทำลายทรัพย์สิน ของตัวเอง หรือ สร้างหนี้เทียม เพื่อหลบเลี่ยงการชำระหนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 350

ความผิดฐานยักยอก

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ผู้กระทำมีสิทธิครอบครองทรัพย์ อยู่แล้วอย่างถูกต้อง แต่กลับเอาทรัพย์นั้นไปเป็นของตนเองโดยไม่ชอบ เช่น ลูกจ้างยักยอกเงินนายจ้าง ได้รับเงินมาดูแลแต่กลับนำไปใช้เอง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352

ความผิดฐานรับของโจร

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการขโมยเอง แต่เกี่ยวกับการรับเอา ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือ การรู้ว่าเป็นทรัพย์ที่ได้ มาจากการกระทำความผิดผู้รับของโจร หมายถึง บุคคลที่ได้รับทรัพย์ จากผู้ขโมยหรือทำผิดกฎหมายอื่นๆ โดยรู้ว่าเป็นของที่ได้มาอย่าง ผิดกฎหมาย เช่น รับซื้อโทรศัพท์มือถือที่ขโมยมาจากผู้อื่น ทั้งๆ ที่รู้ว่าโทรศัพท์นั้นได้มาจากการขโมย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เป็นการทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหายหรือมีมูลค่าลดลง ซึ่งการทำให้เสียทรัพย์นั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากหลายกรณี เช่น การทำลายทรัพย์สิน การทำให้ทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าลดลง หรือแม้แต่การทำให้ทรัพย์สินสูญหายไปจากการกระทำที่มีชอบ (เช่น การทำลายสิ่งของ หรือทำให้สิ่งของเสื่อมสภาพ)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358

ความผิดฐานบุกรุก

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำที่บุคคลหนึ่งเข้าไปในสถานที่ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือเข้าไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นความผิดฐานบุกรุก การบุกรุกนี้ไม่จำเป็นต้องมีการทำลายหรือขโมยทรัพย์สินแค่การเข้าไปในที่ที่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองและไม่ได้รับอนุญาตก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362

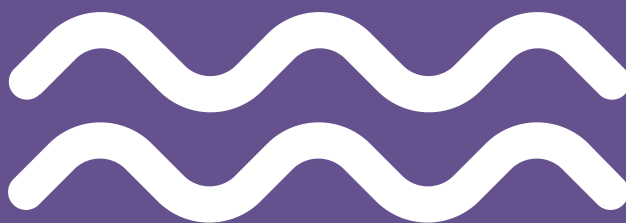
กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

กฎหมายแพ่ง (Civil Law)

หมายถึง กฎหมายเอกชนที่ก าหนด ความสัมพันธ์ระหว่างเอกชน กับเอกชนด้วยกันในฐานะที่เท่าเทียมกัน โดย ก าหนดความสัมพันธ์ในเรื่องบุคคล หนี้ สิน ทรัพย์สิน ครอบครัว และมรดก

กฎหมายพาณิชย์ (Commercial Law)

หมายถึง กฎหมายเอกชน ที่เกี่ยวกับหลักปฏิบัติในทางการค้าที่ใช้ กันอยู่ทั่วไปในภาคธุรกิจ จึงเรียกว่า “กฎหมายพ่อค้า” ได้แก่ หุ้ น ส่วนบริษัท ตั๋วเงิน การประกันภัย การ ล้มละลาย เป็นต้น

สภาพบุคคล

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15

คนจะได้รับสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมายต่อเมื่อคลอดออกมาแล้วอยู่รอดเป็นการรก และสิทธิต่าง ๆ จะสิ้นสุดลงเมื่อถึงแก่ความตาย

การบรรลุนิติภาวะ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 19,20

ผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะเมื่อมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ หรือ เมื่อศาลอนุญาตให้ผู้เยาว์ทำการสมรสได้ เนื่องจากมีครรภ์ก่อนอายุ 20 ปีบริบูรณ์

ความสามารถของผู้เยาว์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 21

ผู้ที่มีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ จะทำนิติกรรมใด ๆ ได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม

ผู้เยาว์ทำพินัยกรรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 25

ผู้เยาว์เด็กอาจทำพินัยกรรมได้ตั้งแต่อายุ 15 ปีบริบูรณ์

การสาบสูญ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 61

คนที่ได้ออกไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีใครรู้แน่ชัดว่าคน ๆ นั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ เป็นเวลา 5 ปี ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการสามารถร้องขอต่อศาลให้สั่งคน ๆ นั้นเป็นคนสาบสูญก็ได้ หรือที่เรียกว่า “การตายโดยผลของกฎหมาย”

ละเมิด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ละเมิดล่วงเกินเข้าไปสิทธิของผู้อื่น โดยไม่มีอำนาจ ทำให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิ ผู้ทำละเมิดต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

หมิ่นประมาททางแพ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423

ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาเรื่องของผู้อื่นซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่จริง ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายนั้น แม้จะเกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่อก็ตาม เพราะถึงแม้จะไม่รู้ว่าเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ไม่จริง แต่ผู้พูดหรือโฆษณาก็อาจใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวให้แน่ใจก่อนได้

ความรับผิดชอบของนายจ้าง-ลูกจ้าง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 ,426

นายจ้างต้องร่วมกันรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น คือ ลูกจ้างทำละเมิดในขณะที่ทำงานที่จ้างหรือเกี่ยวเนื่องกับงานที่จ้าง นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบด้วย และหากนายจ้างได้ชดใช้แทนลูกจ้างไปแล้ว นายจ้างมีสิทธิเรียกเอาเงินที่ได้ชดใช้แทนจากลูกจ้างได้

ผู้เยาว์ทำละเมิด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 429

ผู้เยาว์ (ผู้ที่อายุยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์) ทำละเมิด บิดา (ที่จดทะเบียนสมรส) และมารดาต้องร่วมรับผิดชอบกับผู้เยาว์ด้วย เว้นแต่บิดามารดาจะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังพอสมควร ในขณะที่ดูแลผู้เยาว์อยู่นั้น

ละเมิดจากทรัพย์สิน (สัตว์)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433

หากสัตว์ไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เจ้าของสัตว์หรือผู้ที่รับเลี้ยงสัตว์ในขณะนั้นไว้แทนเจ้าของจะต้องรับผิดชอบในการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากสัตว์ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังพอสมควรแก่การเลี้ยงตามชนิดและนิสัยของสัตว์แล้ว ทั้งนี้ ถ้าการที่สัตว์ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น เกิดขึ้นจากบุคคลที่สามได้เข้ามาเร้าหรือยั่วโมโหสัตว์ กรณีนี้เจ้าของสัตว์หรือผู้ที่รับเลี้ยงสัตว์ในขณะนั้น สามารถเรียกเงินที่ตนได้ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายไป คืบจากบุคคลที่สามได้

ความเสียหายที่เกิดจากยานพาหนะที่เดินด้วย เครื่องจักรกลและทรัพย์สินอันตราย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437

หากผู้ครอบครองหรือผู้ควบคุมดูแลยานพาหนะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

ทางจำเป็น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1349

คือ ที่ดินแปลงใดไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะเนื่องจากมีที่ดินแปลงอื่นล้อมอยู่ หรือมีทางออกแต่ต้องข้ามสระ บึง ทะเล เจ้าของที่ดินแปลงนั้นสามารถผ่านที่ดินซึ่งล้อมอยู่ไปสู่ทางสาธารณะได้ โดยใช้ค่าทดแทนให้แก่เจ้าของที่ดินที่ล้อมอยู่เพื่อความเสียหายที่เกิดจากการทำทางผ่าน

ครอบครองปรปักษ์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382

ผู้ใดครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นเวลา 10 ปี หรืออสังหาริมทรัพย์เป็นเวลา 5 ปีติดต่อกัน โดยสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาจะเป็นเจ้าของ ผู้นั้นได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น

การหมั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1435 , 1437

การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อคู่หมั้นมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์แล้ว และการจะสมบูรณ์ต่อเมื่อผู้หมั้นส่งมอบของหมั้นให้แก่ผู้รับหมั้น และคู่หมั้นทั้งสองมีเจตนาจะจดทะเบียนสมรสกันในอนาคต

การสมรส

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 , 1452

การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ และคู่สมรสจะทำการสมรสซ้อนในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่แล้วไม่ได้

สินส่วนตัวและสินสมรส

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 (1) , 1474 (1)

สินส่วนตัว ได้แก่ ทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนจดทะเบียนสมรส

สินสมรส ได้แก่ ทรัพย์สินได้มาหลังจากจดทะเบียนสมรสแล้ว

การสิ้นสุดแห่งการสมรส

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1501

การสมรสจะสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย หรือการจดทะเบียนหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน

การฟ้องหย่า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 (1) (2)

ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นเสมือนว่าเป็นคู่สมรสตัวเอง หรือไปเป็นคู่หรือมีคู่ หรือร่วมเพศกับผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ หรือถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจทิ้งคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไปเป็นเวลาเกิน 1 ปี คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

แม่เป็นแม่โดยชอบด้วยกฎหมายของลูกเสมอ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1546

ลูกที่เกิดจากแม่ แม้ว่าแม่จะไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับพ่อ ลูกก็เป็นลูกชอบด้วยกฎหมายของแม่เสมอ

ลูกที่ชอบด้วยกฎหมายของพ่อ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 , 1557

เด็กที่เกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้สมรสกัน เด็กจะเป็นลูกชอบด้วยกฎหมายของบิดาต่อเมื่อมีการจดทะเบียนสมรสกันภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร และให้ถือว่าเด็กเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดานับแต่วันที่เด็กเกิด

หน้าที่ของบุตร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1563

คือ บุตรมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบิดา(ที่จดทะเบียนสมรส) และมารดา

หน้าที่ของบิดามารดา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564

คือ บิดา (ที่จดทะเบียนสมรส) และมารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ (บุตรอายุยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์)

อำนาจปกครองของบิดามารดาต่อบุตร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 , 1567

บุตรที่อายุยังไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ ต้องอยู่ในอำนาจปกครองของบิดามารดา และบิดามารดามีอำนาจ

บุตรบุญธรรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1598/19

ผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี สามารถรับผู้อื่นเป็นบุตรบุญธรรมได้ แต่ผู้รับจะต้องมีอายุแก่กว่าบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี

การตกทอดแห่งทรัพย์สินมรดกและความรับผิดชอบของทายาท

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599, 1600, 1601
เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท และกองมรดกของผู้ตาย ได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิด สิทธิน้ำที่และความรับผิดชอบที่ผู้ตายที่มีอยู่ก่อนถึงแก่ความตาย เว้นแต่จะเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ตาย ทั้งนี้ ทายาทไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ของผู้ตายเกินกว่าทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดแก่ทายาท

ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1603

คือ ทายาท มี 2 ประเภท ได้แก่

1. ทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมาย เรียกว่า “ทายาทโดยธรรม”
2. ทายาทที่มีสิทธิตามพินัยกรรม เรียกว่า “ผู้รับพินัยกรรม”

ทายาทโดยธรรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 , 1633

ทายาทโดยธรรมมี 6 ลำดับเท่านั้น ได้แก่

1. ผู้สืบสันดาน
2. บิดามารดา
3. พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
4. พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน
5. ปู่ ย่า ตา ยาย
6. ลุง ป้า น้า อา

และให้รวมถึงคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ในขณะเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย

การแบ่งทรัพย์สินมรดกแก่ทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกัน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1633

ทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกัน ชอบที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน แต่ถ้าในลำดับหนึ่งมีทายาทโดยธรรมคนเดียว ทายาทโดยธรรมคนนั้นมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทั้งหมด

ผู้จัดการมรดก

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1715 , 1718

ผู้ทำพินัยกรรมจะตั้งบุคคลคนเดียวหรือหลายคนให้เป็นผู้จัดการมรดกก็ได้ แต่จะต้องไม่เป็นผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ บุคคลวิกลจริต บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถหรือคนล้มละลาย

มรดกที่ไม่มีผู้รับยอมตกทอดแก่แผ่นดิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1753

เมื่อบุคคลใดถึงแก่ความตายโดยไม่มีทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรม มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่แผ่นดิน

